

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА

Журнал «СТАЛЕВА. Українські жінки під час війни»

**Бакалаврська кваліфікаційна
робота (проект)**

студентки групи ЖУР-41

освітньої програми

«Журналістика»

спеціальності 061

«Журналістика»

Ільчук Софії Петрівни

Керівник – Малевич Л.Д.,

кандидат філологічних наук,

доцент, завідувач кафедри

журналістики та українознавства

Рецензент – Фінклер Ю.Е.,

доктор філологічних наук,

професор, професор кафедри

журналістики та українознавства

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри _____ **Леся МАЛЕВИЧ**

Протокол засідання кафедри №12

від 23.05.2025

Рівне 2025

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база.....	3
1.2. Обґрунтування проєкту.....	7
1.3. Мета і завдання роботи	7
1.4. Специфіка аудиторії.....	9
1.5. Технічні і програмні засоби.....	111
1.6. Сфера застосування.....	114
1.7. Висновки.....	Error! Bookmark not defined. 4
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	166

1.1. Теоретична база

Повномасштабна війна в Україні, розпочата Росією у 2022 році, стала точкою неповернення у політичному та геополітичному плані, а також у людському вимірі. Разом із бойовими діями, руйнуваннями, евакуаціями й травмами українське суспільство переживає масштабну трансформацію образів, цінностей та соціальних ролей. Серед важливих змін, що заслуговують на глибоку увагу, є вихід жінки з умовного тилу в публічний простір спротиву, оборони та документування реальності.

Українські жінки сьогодні – це військові, волонтерки, медикині, журналістки, матері, психологині, культурні діячки. Їхня щоденна боротьба – це не лише фізичний чи професійний спротив, а й внутрішня стійкість, моральна витримка, здатність утримувати життя в умовах невизначеності та постійної небезпеки. Водночас, попри всеохопність жіночої присутності у війні, в українському і міжнародному інформаційному просторі все ще бракує системного й глибокого висвітлення їхніх голосів, ролей і досвіду.

Саме тому виникла ідея створити журнал «СТАЛЕВА. Українські жінки під час війни» – незалежне видання, що фіксує, осмислює й репрезентує жіночі історії, розкриваючи війну через особисте, через втрати, рішення, стосунки та мовчання. Цей проєкт поєднує журналістику фактів із наративними підходами, візуальним сторітелінгом та елементами документалістики.

У добу цифрової революції та інформаційної перенасиченості журналістика фактів (англ. *fact-based journalism*) набуває особливого значення як інструмент довіри, достовірності та суспільної відповідальності медіа [1; 3; 4; 5]. Це підхід, який орієнтований не лише на оперативне висвітлення подій, а на точність, перевірку, збалансованість і доказовість інформації [2; 4].

Журналістика фактів особливо актуальна в умовах війни та масової дезінформації з боку РФ, необхідності фіксації воєнних злочинів, боротьби за довіру до національних ЗМІ, активного розвитку незалежних фактчек-платформ (StopFake, VoxCheck, БезБрехні) [6–9].

Значення цього дослідження зумовлено не лише суспільними викликами сьогодення, а й потребою збереження живої пам'яті, створення архіву голосів, які часто залишаються на периферії медійної уваги. Видання «СТАЛЕВА» покликане не лише дати трибуну жінкам війни, а й утвердити нову гуманістичну парадигму української журналістики – емпатійну, етичну, багатоголосу.

Актуальність проєкту. Проєкт журналу «СТАЛЕВА. Українські жінки під час війни» має високу актуальність з кількох причин: історичних, соціокультурних, медійних та емоційно-психологічних.

1. Соціально-історичне значення проєкту.

З 2022 року Україна переживає повномасштабну війну, в якій жінки відіграють безпрецедентну роль – як військовослужбовиці, волонтерки, медикіні, журналістки, матері, біженки, активістки тощо. Документування цього досвіду важливе для формування історичної пам'яті та збереження ідентичності нації.

2. Репрезентація ролі жінок та гендерний баланс.

Українське суспільство довгий час перебувало в тіні патріархальних наративів, особливо у тематиці війни. Журнал «СТАЛЕВА» виконує репрезентативну функцію, демонструючи, що жінки – це не лише жертви, а й активні творці опору та майбутнього. Він актуалізує дискусію про рівність, права жінок і роль гендеру у воєнному контексті.

3. Психологічна підтримка та наратив опору

Історії реальних жінок, що вижили, боролися, допомагали, мають психологічний і мотивувальний ефект для інших українців. Це дає змогу суспільству відчувати солідарність, знайти внутрішні ресурси, побачити приклади людяності серед жахів війни.

4. Інформаційна зброя та культурна дипломатія

Журнал може стати потужним інструментом культурної дипломатії:

- це вікно в реалії війни з людським обличчям для міжнародної аудиторії;
- це відповідь на російські дезінформаційні наративи;

- це свідчення порушень прав людини, гендерного насилля, героїзму.

5. Архівування для майбутніх поколінь

Журнал «СТАЛЕВА» формує архів війни, де збережені історії, обличчя, історії жінок. Це основа для наукових досліджень, меморіальних проєктів, освітніх програм з громадянської освіти.

6. Актуальність у світовому контексті

У глобальному контексті зростає інтерес до тем жінок на війні, посттравматичного досвіду жінок, жіночого лідерства в умовах воєнних конфліктів. Журнал відповідає цим трендам, потенційно стаючи медіаплатформою світового рівня.

Журнал «СТАЛЕВА. Українські жінки під час війни» – це не лише культурний продукт, а стратегічна ініціатива для формування нової національної ідентичності, підтримки громадянського суспільства, протидії дезінформації та збереження історичної пам'яті.

1.2. Обґрунтування проєкту

Основна ідея проєкту, полягає в тому, що журнал «СТАЛЕВА» – це друковане періодичне журнальне видання та онлайн-платформа, яка документує, вшановує та досліджує роль жінок в умовах повномасштабної війни Росії проти України. Йдеться не лише про жінок на фронті, а й про волонтерок, лікарток, матерів, вчительок, журналісток, психологинь, громадських лідерок, військовополонених – усіх, хто тримає тил і зміцнює країну.

Виходячи з нашої основної ідеї, ми розробили **структуру журнального видання**, яка містить такі складники:

- Обкладинки з відповідними за змістом емоційними фотоілюстраціями;
- Зміст випуску з назвами рубрик, заголовками матеріалів та вказівками на відповідні сторінки;
- Склад редакції журналу;
- Юридична та видавнича інформація;

- Колонка головного редактора у вигляді передмови «Слово редактора»;
- Рубрики, наповнені відповідними матеріалами, різних жанрів;
- Контактна інформація редакції, покликання на онлайн-версію журналу на сайті та сторінку для оформлення передплати;
- Зміст наступного номера.

Рис.1. Обкладинка журналу «СТАЛЕВА»

У журналі розроблено систему рубрик:

- НА ЛІНІЇ ВОГНЮ
- СИЛА ТИЛУ
- СТІЙКІСТЬ
- КУЛЬТУРНА ОБОРОНА
- ІСТОРІЇ

■ НЕЗАБУТНІ.

ЗМІСТ НОМЕРА

НА ЛІНІЙ ВОГНЮ	04
Українські жінки на фронті: військовослужбовиця Олена Олексюк	
СИЛА ТИЛУ	07
"Або ти на фронті, або ти для фронту. Третього немає," - волонтерка Тата Кеплер	
"Армія відновлення": як жінки прибирають у зруйнованому місті	09
СТІЙКІСТЬ	10
Психолог: Якщо ми щось відчуваємо, то ще живі	
"Поки немає збігу за ДНК — надія є", — дружина зниклого безвісти	11
КУЛЬТУРНА ОБОРОНА	13
"Ми немало робимо для війська", - актриса Олена Хохлаткіна?	
ІСТОРІЇ	15
Дзвінка, або Та, що бігає цїлодобово, або Керівниця відділу роботи з пораненими "Янголи"	
НЕЗАБУТНІ	17
Вікторія Амеліна	

01

Рис. 2. Зміст номера в журналі «СТАЛЕВА»

Створений графічний дизайн, обрані кольори та шрифти відповідають сучасним тенденціям оформлення глянцевого журнального видання.

1.3. Мета і завдання кваліфікаційної роботи

Мета проєкту — створення журналу, місія якого полягає в комплексному документуванні, висвітленні та осмисленні досвіду українських жінок під час повномасштабної війни, а також у формуванні нового культурного наративу, де жінка є активною суб'єктом спротиву, лідерства, турботи та стійкості.

Завдання кваліфікаційного проєкту:

- Здійснити тематичний добір матеріалів:
 - зібрати реальні історії українських жінок, що пережили війну.
 - опрацювати інтерв'ю, особисті сповіді, листи, щоденники.

- використати архівні фото, відео, дописи із соцмереж (з дозволу).

Завдання передбачає дослідницьку й журналістську діяльність.

Рис. 3. Матеріал рубрики «Стійкість» у журналі «СТАЛЕВА»

2. Створити концепцію та структуру друкованого та онлайн-журналу, визначити рубрики, розробити верстку, дизайн, стилістику оформлення. Завдання має медіадизайнерський і комунікаційний характер.
3. Підготувати авторські журналістські та літературні матеріали (написати журналістські нариси, репортажі, аналітичні статті, есе). Це завдання реалізує творчий і публіцистичний потенціал проєкту.
4. Підібрати / створити емоційно насичений візуальний контент: фотографії, ілюстрації, інфографіку. Завдання має візуально-комунікативне значення.

5. Провести глибинні інтерв'ю, щоб вивчити, як війна змінила роль жінки в українському суспільстві, дослідити сприйняття жінки-воїна, волонтерки, медицині тощо. Завдання реалізує аналітичну й наукову функцію журналу.
6. Врахувати етичні та правові аспекти роботи з особистими історіями, забезпечити дотримання конфіденційності, згоди, делікатності подачі. Це важливо для етичної журналістики в умовах травматичних тем.

Об'єкт дослідження: медіавідображення жіночого досвіду війни в українському інформаційному просторі.

Предмет дослідження: концептуальні, жанрові та комунікативні особливості створення журналістського видання, присвяченого жіночому досвіду війни, на прикладі авторського проєкту журналу «Сталева».

1.4. Специфіка аудиторії

Журнал «СТАЛЕВА» створений як платформа для фіксації, осмислення й репрезентації жіночого досвіду війни, тому його аудиторія — не лише жінки, які є героїнями цих історій, а й ті, хто прагне почути, зрозуміти, підтримати.

Основна аудиторія:

- Українки, що переживають війну, незалежно від регіону, статусу чи професії: військовослужбовиці, медицині, волонтерки, матерів загиблих, біженки, переселенки, а також жінки в тилу, які ведуть щоденну боротьбу за побут, родину, спокій.
- Жінки, які шукають ресурсу, співпереживання, натхнення через історії інших.
- Жінки, що відстоюють активну громадянську, правозахисну, культурну позицію.

Додаткова аудиторія:

- Дослідники, журналісти, історики, які займаються темами війни, жіночого досвіду, пам'яті, гендерної журналістики.

- Підлітки та молодь, які через ці історії пізнають нову історію країни та жіночі ролі у ній.
- Чоловіки, які хочуть глибше зрозуміти війну крізь жіночу оптику – не емоційну, а глибоко людяну.
- Міжнародна аудиторія, зокрема через англomовну/цифрову версію: активісти, представники гуманітарного сектору, журналісти, зацікавлені у фіксації порушень прав людини та історій опору.

Соціально-демографічні характеристики основної аудиторії:

Параметр	Характеристика
Стать	Переважно жінки (але не лише вони)
Вік	20–55 років
Локація	Вся Україна + діаспора / переселені жінки
Освіта	Середня, вища
Зайнятість	Різна: військові, волонтерки, працівниці освіти, культури, соціальної сфери
Цінності	Солідарність, гідність, пам'ять, правда, емпатія, свобода

Потреби аудиторії, на які відповідає журнал:

- Почути себе в інших історіях
- Знайти ресурси (психоемоційні, інформаційні)
- Бути почутою (мати простір для висловлення своєї історії, позиції, власного голосу)
- Відчувати спільність, сестринство, солідарність
- Зберегти пам'ять – особисту, родинну, національну

Журнал «Сталева» формує не просто читачів, а спільноту людей, об'єднаних досвідом, травмою, спротивом і надією.

1.5. Технічні і програмні засоби

Для верстки та макетування журналу було застосовано програми

- Adobe InDesign, яка є професійним інструментом для створення макетів, друкованих та цифрових видань і може підтримувати складну верстку, роботу зі стилями, інтерактивні PDF;
- Canva Pro / VistaCreate – онлайн-платформи для швидкої, адаптивної верстки, що особливо зручно для створення прототипів, промоматеріалів тощо.

Для створення графіки та обробки зображень було використано програму Adobe Photoshop, яка корисна для професійної обробки фотографій, ретуші, кольорокорекції, та Adobe Lightroom для обробка серій фотографій з мінімальними втратами якості. Частково також ми користувалися Canva для простого дизайну зображень, оформлення цитат, обкладинок.

Для роботи з текстами, редагування та коригування було застосовано Microsoft Word.

У перспективі для створення інтерактивної онлайн-версії журналу з перегортанням сторінок буде корисним Readymag / Issuu, для сайту журналу з доступом до архіву, додаткових матеріалів, мультимедіа – WordPress.

Зручними платформами для промоції, анонсів, мікроконтенту (stories, shorts, reels) будуть Instagram, Telegram, YouTube, для відстеження поведінки читачів на сайті – Google Analytics.

Поєднання традиційних професійних інструментів (InDesign, Photoshop) з доступними онлайн-рішеннями (Canva, Google Docs) дозволяє створити якісний, сучасний, чутливий до запитів аудиторії журнал, який може бути як друкованим артефактом, так і живим цифровим медіа.

1.6. Сфера застосування

Журнал «СТАЛЕВА» має велике практичне значення та може бути ефективно використаний у різних сферах:

1. Інформаційно-журналістська сфера:

- Як медіаплатформа для документування жіночого досвіду війни в Україні.
- Як етичний і наративний приклад феміністської, емпатійної журналістики.
- Для публікації інтерв'ю, репортажів, аналітики, візуальних історій про війну.

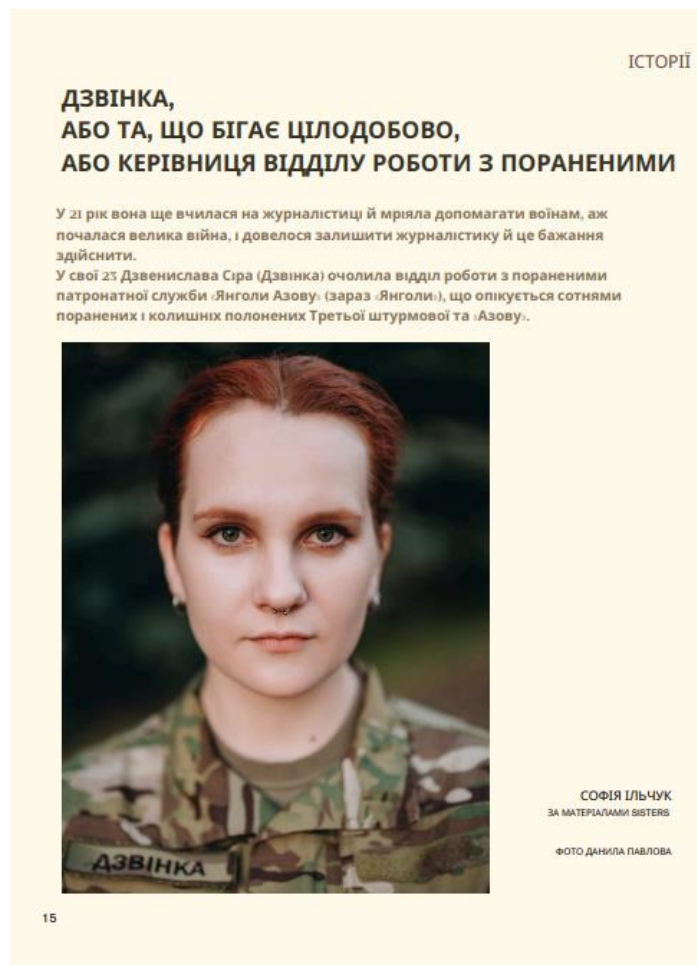

Рис. 4. Матеріал рубрики «Історії» у журналі «СТАЛІЕВА»

2. Освітня та просвітницька сфера:

- Як матеріал для медіаграмотності, правознахисту, соціальних студій у школах, ліцєях.

- У закладах вищої освіти (спеціальності: журналістика, соціологія, культурологія).
- Для проведення семінарів, читань, круглих столів із питань ролі жінки у суспільстві та під час війни.

3. Культурна та меморіальна сфера:

- Як документальний архів усної історії та персональних наративів війни.
- Для музеїв, бібліотек, центрів національної пам'яті, які збирають свідчення воєнного часу.
- У виставкових проєктах, медіаінсталяціях і фотовиставках (в Україні та за кордоном).

4. Соціально-психологічна сфера:

- Як інструмент підтримки й самовираження для жінок, які шукають ідентифікацію, голос, спільноту.
- Для психологів, арт-терапевтів, кризових консультантів як ресурс для роботи з травмою та свідченням.
- Як історії сили, витримки, ресурсу для натхнення, рефлексії, емоційної близькості.

5. Міжнародна комунікація:

- Як репрезентаційне видання для донорів, правозахисників, дипломатів, міжнародних медіа.
- У перекладених версіях – для презентацій на форумах, фестивалях, адвокаційних кампаніях.
- Для підсилення видимості українського жіночого спротиву на світовому рівні.

Журнал «СТАЛЕВА» – це медіадокумент часу, що виходить за межі лише журналістики. Його сфера застосування охоплює комунікацію, освіту, культуру, пам'ять, психологічну підтримку, міжнародну солідарність.

1.7. Висновки

Журнал «СТАЛЕВА. Українські жінки під час війни» – незалежне видання, що фіксує, осмислює й репрезентує жіночі історії, розкриваючи війну через особисте, через втрати, рішення, стосунки. Цей проєкт поєднує журналістику фактів із наративними підходами, візуальним сторітелінгом та елементами документалістики.

Журналістика фактів особливо актуальна в умовах війни та масової дезінформації з боку РФ, необхідності фіксації воєнних злочинів, боротьби за довіру до національних ЗМІ.

Актуальність проєкту журналу «СТАЛЕВА. Українські жінки під час війни» зумовлена історичними, соціокультурними, медійними та емоційно-психологічними чинниками. Цей журнал – це спосіб документування досвіду жінок під час війни, що важливо для формування історичної пам'яті та збереження ідентичності нації; спосіб актуалізувати дискусію про рівність, права жінок і роль гендеру у воєнному контексті, засіб психологічної підтримки, потужний інструмент культурної дипломатії, відповідь на російські дезінформаційні наративи; формування архіву війни, основа для наукових досліджень, меморіальних проєктів, освітніх програм з громадянської освіти; платформа для висвітлення ролі жінок у війні у глобальному контексті.

Журнал «СТАЛЕВА» – це друковане періодичне журнальне видання та онлайн-платформа, яка документує, вшановує та досліджує роль жінок в умовах повномасштабної війни Росії проти України. Йдеться не лише про жінок на фронті, а й про волонтерок, лікарток, матерів, журналісток, психологинь, громадських лідерок, військовополонених – усіх, хто тримає тил і зміцнює країну.

Місія журналу полягає в комплексному документуванні, висвітленні та осмисленні досвіду українських жінок під час повномасштабної війни, а також у формуванні нового культурного наративу, де жінка є активною суб'єктою спротиву, лідерства, турботи та стійкості.

Журнал «СТАЛЕВА» створений як платформа для фіксації, осмислення й репрезентації жіночого досвіду війни, тому його аудиторія – не лише жінки, які є героїнями цих історій, а й ті, хто прагне їх почути, зрозуміти, підтримати.

Основною аудиторією видання є українки, що переживають війну, незалежно від регіону, статусу чи професії: військовослужбовиці, медицині, волонтерки, матері загиблих, біженки, переселенки, а також жінки в тилу, які ведуть щоденну боротьбу за побут, родину, спокій.

Додаткова аудиторія журналу – це дослідники, журналісти, історики, які займаються темами війни, жіночого досвіду, пам'яті, гендерної журналістики; молоді люди, які через ці історії пізнають нову історію країни та жіночі ролі у ній; чоловіки, які хочуть глибше зрозуміти війну; міжнародна аудиторія (активісти, представники гуманітарного сектору, журналісти, зацікавлені у фіксації порушень прав людини).

Для верстки та макетування журналу було застосовано програми Adobe InDesign та Canva Pro / VistaCreate – онлайн-платформи для швидкої, адаптивної верстки, що особливо зручно для створення прототипів, промоматеріалів тощо. Для створення графіки та обробки зображень було використано програму Adobe Photoshop та Adobe Lightroom. Для роботи з текстами, редагування та коригування було застосовано Microsoft Word.

Журнал «СТАЛЕВА» має велике практичне значення та може бути ефективно використаний у різних сферах: інформаційно-журналістській, освітній та просвітницькій, культурній та меморіальній, соціально-психологічній, для міжнародної комунікації як репрезентаційне видання для донорів, правозахисників, дипломатів, міжнародних медіа, для презентацій на форумах, фестивалях, адвокаційних кампаніях, для підсилення видимості українського жіночого спротиву на світовому рівні.

Журнал «СТАЛЕВА» – це медіадокумент часу, що виходить за межі лише журналістики, це не лише культурний продукт, а стратегічна ініціатива для формування нової національної ідентичності, підтримки громадянського суспільства, протидії дезінформації та збереження історичної пам'яті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковач Б., Розенстіл Т. Елементи журналістики: Що мають знати журналісти і про що повинна знати аудиторія / пер. з англ. Київ: Академія української преси, 2020. 152 с.
Режим доступу: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2020/03/elements_of_journalism_2020.pdf
2. Поттер В. Дж. Медіаграмотність. Вступ у масову комунікацію / пер. з англ. Київ: Центр вільної преси, 2019. 320 с. Режим доступу: <https://osvita.medialiteracy.org.ua/publikatsiyi/mediagramotnist-vstup-u-masovu-komunikatsiyu-potter/>
3. Silverman C. Verification Handbook: A definitive guide to verifying digital content for emergency coverage. Maastricht: European Journalism Centre, 2014. 110 p.
Режим доступу: <https://verificationhandbook.com/>
4. Wardle C., Derakhshan H. Information Disorder: Toward an interdisciplinary framework for research and policymaking. Strasbourg: Council of Europe, 2017. 109 p.
Режим доступу: <https://rm.coe.int/information-disorder-toward-an-interdisciplinary-framework-for-research/168076277c>
5. Graves L. Deciding What's True: The Rise of Political Fact-Checking in American Journalism. New York: Columbia University Press, 2016. 288 p.
Режим доступу: <https://cup.columbia.edu/book/deciding-whats-true/9780231175074>

Практичні ресурси і платформи

6. StopFake. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://www.stopfake.org>
7. VoxCheck / VoxUkraine. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://voxukraine.org/voxcheck>

8. MediaWise / The Poynter Institute. Режим доступу:
<https://www.poynter.org/mediawise/>
9. EU DisinfoLab. Аналітична платформа. Режим доступу:
<https://www.disinfo.eu>